

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Мідяна В. О.
студентка І-го курсу магістратури
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОНЛАЙН-ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВИХ СПОРІВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

У сучасному світі, де цифрова трансформація охоплює всі сфери життя, онлайн-врегулювання спорів (Online Dispute Resolution, ODR) стає ключовим інструментом для ефективного розв'язання конфліктів. ODR передбачає використання електронних комунікацій та інформаційних технологій для вирішення правових спорів поза традиційними судовими інстанціями, включаючи переговори, медіацію та арбітраж в режимі онлайн.

Дослідження механізмів онлайн-вирішення спорів є досить актуальним, оскільки вони здатні значно покращити доступ до правосуддя. Традиційні суди часто перевантажені, що призводить до тривалих затримок та високих витрат, особливо в країнах з перехідною економікою, як Україна. Пандемія COVID-19 прискорила перехід до цифрових рішень, показавши, що ODR може забезпечити швидке, доступне та ефективне врегулювання. Запровадження механізмів онлайн-вирішення спорів є особливо важливим для України, де війна та економічні виклики посилюють навантаження на судову систему, роблячи їх інструментом для модернізації правосуддя та імплементації європейських стандартів.

В. Василюк, пропонує розглядати ODR як «міжгалузеву форму захисту прав, незалежну чи доповнюючу до судів, з «четвертою стороною» — комунікаційними технологіями — для переговорів, обміну документами та підпису угод.

Процедура онлайн-врегулювання спорів передбачає онлайн-направлення запиту на врегулювання спору, вибір арбітра (медіатора), вивчення доказів, також за необхідності допускаються усні онлайн-слухання, дискусії і навіть укладання договору про врегулювання спору, який тягне за собою виникнення певних зобов'язань сторін» [1].

Українські дослідники підкреслюють відсутність комплексного правового регулювання ODR в Україні, що обмежує його застосування. Павло Репін зазначає: «українська правова система не має відповідного набору правил і норм, що регулюють онлайн-врегулювання спорів, серйозно обмежуючи його використання». Це змушує розв'язувати спори через суди, попри їхню неефективність для малозначних онлайн-позовів, з середньою тривалістю цивільних справ

212 днів і економічною недоцільністю, що часто перевищує вартість позову, незважаючи на звільнення від судових зборів [2].

Крім того, інфраструктурні бар'єри, такі як недосконалість Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС), посилюються війною та пандемією, викликаючи часті збої, зникнення справ з бази даних та тимчасові обмеження доступу. Війна спричинила руйнування будівель судів та втрату паперових архівів, підкреслюючи потребу в хмарних системах. Євген Соболев, вказує на затримки через «занепокоєння щодо зростання ризиків у формі судових зловживань, зривів слухань через технічні причини та викликів у забезпеченні прозорості розгляду справ» [2].

Міжнародний досвід ODR демонструє успішні моделі в різних країнах та регіонах. У Європейському Союзі з 2016 року діяла платформа ODR, яка дозволяла споживачам вирішувати спори з продавцями онлайн, з'єднуючи їх з сертифікованими органами врегулювання в країнах-членах ЄС, Норвегії та Ісландії. Хоча платформа була припинена у 2025 році через нові регуляції, вона обробила тисячі спорів, забезпечуючи швидке розв'язання споживчих конфліктів [3].

У США провідними прикладами є платформи eBay та PayPal, які щорічно вирішують мільйони спорів. Система eBay включає етапи переговорів, медіації та автоматичного повернення коштів через PayPal, з успіхом у 90 % випадків. PayPal пропонує центри розв'язання спорів, де покупці можуть оскаржити транзакції протягом 180 днів, з можливістю ескалації до претензії. У Канаді ODR застосовується для споживчих та комерційних спорів, з ініціативами на кшталт канадсько-американських проєктів.

У Китаї, через CIETAC, ODR використовується для міжнародних комерційних спорів, з інтеграцією AI для автоматизації процесів. В АСЕАН розробляється регіональна мережа ODR для транскордонних спорів. У Латинській Америці, наприклад в Аргентині, ODR інтегровано в медіацію для цивільних спорів. Ці приклади показують, що ODR підвищує ефективність, знижує витрати та покращує доступ до правосуддя [4].

В Україні ODR перебуває на етапі формування та модернізації, з фокусом на електронне судочинство через Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему (ЄСІТС), та розвиток онлайн-медіації як частини альтернативного вирішення конфліктів.

Законодавство про медіацію від 16 листопада 2021 року № 1875-ІХ визначає медіацію як добровільну, конфіденційну процедуру для запобігання чи розв'язання конфліктів за допомогою медіатора, що створює основу для онлайн-форм, доповнену рекомендаціями для медіаторів щодо підготовки та проведення онлайн-медіації, виданими робочою групою «ODR в Україні» при ГО «НАМУ» 2 листопада

2021 року. Ініціативи з електронного судочинства, такі як система «Електронний суд», дозволяють проводити слухання онлайн, але відрізняються від повноцінних ODR-платформ, оскільки фокусуються на судових процесах, а не на позасудовому врегулюванні.

Відтак, поточний стан включає лише гібридні форми онлайн врегулювання спорів, а повноцінна законодавча дефініція ODR та спеціалізована національна платформа відсутні, що обмежує його повне впровадження, змушуючи покладатися на традиційні методи.

Як зазначає, Кравцов С. О. «платформи ODR будуть вагомим чинником у питанні реалізації принципів ефективності розгляду справ, адже завдяки цьому сторони зможуть отримати обґрунтоване та чітке рішення із дотриманням вимог законодавства» [5].

Окрім цього, серед основних переваг використання ODR можна окреслити такі, як «конфіденційність, що забезпечується можливістю не виносити на суспільне обговорення питання якості товарів та наданих послуг, а отже, певне збереження ділової репутації, узгоджені рішення, домовленості на відміну від судових рішень, не підлягають публікації у відкритому доступі; довіру, що формується між споживачем та постачальником товару, послуг завдяки позитивному досвіду врегулювання спору; нейтральність, яка забезпечується завдяки відповідними алгоритмами ІТ-технологій із мінімальним утручанням людського чинника; доступність завдяки фіксованій оплаті, без додаткових платежів та зборів; ефективність, що виявляється через скорочені строки врегулювання спору, а саме від кількох годин до 60 днів» [1].

Для ефективного покращення ситуації у сфері доступу до правосуддя в Україні необхідно зосередитися на комплексному впровадженні онлайн-механізмів вирішення спорів. Це стратегічне завдання вимагає одночасної розробки надійної технологічної платформи, інтегрованої у національну систему електронного правосуддя, а також прийняття відповідної нормативно-правової бази, що гарантує юридичне визнання ODR-рішень та належний захист даних. Крім того, ключове значення має навчання та підвищення кваліфікації усіх учасників процесу, поряд з активною міжнародною співпрацею для адаптації найкращих світових стандартів. Втілення цих заходів дозволить Україні успішно інтегрувати ODR, суттєво підвищивши ефективність функціонування правосуддя та підтримуючи економічний розвиток.

Список використаної літератури

1. Василюк Н. В. Перспективи впровадження онлайн-урегулювання спорів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2019. Вип. 55, т. 1. С. 114–117. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/915889>.

2. Репін П. Онлайн вирішення спорів в Україні: очікування та реальність. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2024. Вип. 7, № 4. С. 293–316. URL: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-7.4-a000118>.
3. Site relocation — Consumer Redress in the EU / European Commission. 2025. URL: <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.home2.show>.
4. Governing Artificial Intelligence book launch webinar 10/10 @ 1–2:30pm EDST / National Center for Technology and Dispute Resolution. 2025. URL: <https://odr.info/>.
5. Кравцов С. О., Петров М. С., Фролов М. А. Окремі аспекти використання Online Dispute Resolution в системі альтернативних способів вирішення спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 184–187. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/44.pdf.

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Свида Олексій Георгійович**

Мороз І. Р.

студентка 2-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

**ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ АДВОКАТІВ
УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНОЮ АСОЦІАЦІЄЮ АДВОКАТІВ (ІВА):
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ**

Національна асоціація адвокатів України (далі також — НААУ) активно співпрацює з різними міжнародними громадськими організаціями адвокатів. Рада адвокатів України ухвалила рішення № 78 від 04.07.2015 р., яким визначила необхідність НААУ вступити до Міжнародної асоціації адвокатів (далі також — ІВА) [1].

8 жовтня 2015 року на щорічній конференції ІВА у Відні Національна асоціація адвокатів України була прийнята до складу ІВА як повноправна організація-член ІВА [2].

У довоєнні часи основними напрямками взаємодії НААУ і ІВА можна окреслити: 1) проведення різного роду освітніх заходів для підвищення кваліфікації адвокатів; 2) впровадження міжнародних стандартів діяльності адвокатів у національне законодавство; 3) участь НААУ у міжнародних юридичних форумах та конференціях; 4) представництво адвокатури України на міжнародній арені та розвиток зовнішніх зв'язків [3]

Безчеснюк М. І.

Моделі надання безоплатної правничої допомоги в США та Канаді: можливості імплементації в українську адвокатуру . . . 576

Джигирей В. В.

Розвиток альтернативних способів вирішення спорів в Україні та зарубіжних країнах: окремі питання 581

Димчишин О. В.

Організація адвокатури в Сполучених Штатах Америки 585

Доній А. А.

Набуття статусу адвоката в зарубіжних країнах 589

Завальніцька Д. А.

Гарантії безоплатної правничої допомоги у міжнародному гуманітарному праві 592

Зброцька Я. А.

Міжнародно-правові аспекти цифрової трансформації адвокатської діяльності 596

Касаткін В. В.

Дисциплінарна відповідальність адвоката: досвід України та ФРН 599

Косенюк В. О.

Незалежність адвокатури як критерій євроінтеграційного прогресу України 603

Кузьменко С. В.

Міжнародні стандарти захисту адвокатів від тиску та переслідування 606

Левшина Є. Є.

Порівняльний аналіз норм професійної етики адвоката в Україні, США та Європі 608

Маслякова А. В.

Особливості застосування арбітражу в міжнародному комерційному праві 611

Мідяна В. О.

Міжнародний досвід онлайн-врегулювання правових спорів та перспективи його запровадження в Україні 615